

Waar de bijl raak treft en waar ze doel mist

HORRORFILMS EN HET KWAAD

Horrorfilms hebben een stevige fanbase. Waarom zoeken mensen bewust de angst en vrees of het kwaad uit dit genre op?

Omdat horror diepe angsten in onszelf aanspreekt: de angst voor het kwaad, het lijden en het onbekende.

Horror evolueert mee met culturele angsten. De gigantische monsterfilms uit de jaren 50 ("Godzilla", "Them!") weerspiegelden de angst voor een nucleaire oorlog. De slasherfilms uit de jaren 70 en 80 ("Halloween", "Friday the 13th") belichaamden de angst voor moreel verval en hulpeloosheid. Iets recentere psychologische horrorfilms als

deze beklemmende film veel in het ongewisse. Hij speelt in op angsten die aan het einde van de jaren 90 sterk leefden: het gevoel dat media en technologie ons kunnen misleiden. En dat het steeds moeilijker wordt om te weten wat waar is. De angst – verdwaald zijn, in de steek gelaten worden en geconfronteerd worden met

het onbekende. Onder deze angsten schuilt een diepere zorg: het kwaad zelf. Klassieke horrorfilms als "Dracula" (1931) en "The Exorcist" (1973) erkennen het bovennatuurlijke karakter van het kwaad. "The Exorcist", hoe gebrekkig ook, erkent wat veel moderne horrorfilms ontkennen: het kwaad is niet alleen psychologisch of maatschappelijk, maar ook geestelijk.

Er zijn verhalen die het kwaad op een zinvolle manier aanpakken, terwijl andere films de angst louter uitbuiten voor entertainment.

"The Babadook" of "Hereditary" verkennen verdriet, trauma en het uiteenvallen van gezinnen – drie actuele culturele angsten.

Rond de eeuwwisseling werd "The Blair Witch Project" een grote hit. In tegenstelling tot veel klassieke horrorfilms laat

een onzichtbare, kwaadaardige kracht – weerspiegelde de spirituele verlorenheid van een cultuur die absolute waarheid en objectieve moraliteit afwijst.

Horrorfilms gedijen dan ook op angst: angst voor de dood, lijden, verlies van controle en

Omdat horror de werkelijkheid weerspiegelt, fungeert het vaak als een spiegel van de angsten van de cultuur. Als een culturele parabel legt het de grootste angsten van de samenleving bloot en laat het de verwarring zien die ontstaat als mensen afdwalen van een leven met God – in de Bijbel beschreven als 'geen God van verwarring, maar van vrede'.

Verrassend genoeg vinden de Bijbel en horrorfilms elkaar op het gebied van het kwaad, aangezien het hele bijbelverhaal gaat over het kwaad en Gods oplossing daarvoor. Maar

*Horror herinnert ons eraan dat
we in een gevallen wereld leven
waar het kwaad echt is, lijden
onvermijdelijk is en angst deel
uitmaakt van het mens-zijn.*

terwijl horrorfilms het kwaad vaak afschilderen als chaotisch of onstuitbaar, presenteert de Bijbel het kwaad binnen het kader van Gods soevereiniteit en de uiteindelijke overwinning van Christus. Daarbij wordt het kwaad als gruwelijk erkend, maar wordt ook een overwinnend tegenverhaal geboden.

In tegenstelling tot de bijbelse verhalen bieden horrorfilms zelden hoop die verder reikt dan louter overleven. Ze schetsen eerder werelden waarin het kwaad lijkt te winnen en wanhoop het laatste woord heeft. Veel horrorfilms geven een vertekend beeld van

wat de Bijbel over het kwaad zegt: in "Psycho" wordt het kwaad bijvoorbeeld voorgesteld als een psychische stoornis, in "The Purge" als een product van de samenleving en in "It Follows" als een onstuitbare kosmische kracht. Andere films tonen wel een overwinning op het kwaad, maar slechts tijdelijk, zoals in de "The Conjuring"-reeks. Zonder een bijbels kader kan horror zo de angst versterken, zonder echte verlossing te bieden.

Natuurlijk is er een verschil tussen horror die tot nadenken stemt en horror die alleen maar angst zaait. Er zijn verhalen die

het kwaad op een zinvolle manier aanpakken, terwijl andere films de angst louter uitbuiten voor entertainment.

Ik kijk nog steeds niet naar de meeste horrorfilms en ik zou ze ook niet aanbevelen. Maar in sommige ervan kun je verlossende kwaliteiten tegenkomen. Horror herinnert ons eraan dat we in een gevallen wereld leven waar het kwaad echt is, lijden onvermijdelijk is en angst deel uitmaakt van het mens-zijn. De Bijbel biedt de hoop dat we niet in duisternis achterblijven, in tegenstelling tot de sombere eindes van veel horrorfilms. Een christen vindt

juist houvast in hoe het verhaal afloopt: het kwaad wordt verslagen, Christus verslaat de monsters en angst wordt voor altijd verdreven.

Jan Leplae

Vrij naar Jonathan Noyes
(www.str.org)

*Online lezen
of delen*